

<http://revped.ise.ro>

Print ISSN 0034-8678; Online ISSN: 2559 - 639X

**PAUL A. KIRSCHNER, CARL HENDRICK. HOW LEARNING
HAPPENS. SEMINAL WORKS IN EDUCATIONAL
PSYCHOLOGY AND WHAT THEY MEAN IN PRACTICE.
London and New York, Routledge, 2020, 309 pages, ISBN
978-0-367-18456-8**

PAUL A. KIRSCHNER, CARL HENDRICK. CUM ARE LOC ÎNVĂȚAREA. LUCRĂRI
PROMIȚĂTOARE ÎN PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI ȘI IMPORTANȚA ACESTORA
PENTRU PRACTICĂ. Londra și New York, Routledge, 2020, 309 pagini, ISBN 978-0-
367-18456-8

Carol CĂPIȚĂ

Journal of Pedagogy, 2020 (2), 239 - 242

<https://doi.org/10.26755/RevPed/2020.2/239>

The online version of this article can be found at: <http://revped.ise.ro/en/2020/>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Published by:

**CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
UNITATEA DE CERCETARE ÎN EDUCAȚIE**

<http://www.ise.ro/>

<https://rocnee.eu/>

Further information about *Revista de Pedagogie – Journal of Pedagogy* can be found at:

Editorial Policy: <http://revped.ise.ro/editorial-policy/>

Author Guidelines: <http://revped.ise.ro/en/author-guidelines/>

**PAUL A. KIRSCHNER I CARL HENDRICK. HOW LEARNING HAPPENS:
SEMINAL WORKS IN EDUCATION**

Abingdon, Oxon & New York, Routledge, 2020, 309 pagini, ISBN 978-0-367-18456-8

Carol Căpi *

Universitatea din București,
Facultatea de Istorie,
București, România
carol.capi@istorie.unibuc.ro

Volumul semnat de cei doi autori reprezintă un tip special de reflecție asupra educației, în orice caz un text cu o scriitură în egal măsură tradițională și inovatoare, iar un echilibru între tradițional și novator nu este niciodată ușor de atins. Chiar și titlul ales, *Cum are loc învățarea: lucrări fundamentale din psihologia educației și ce înseamnă ele pentru practică*, indică miza lucrării, anume aceea de a combina reflecția teoretică cu practica școlară. Este un text care atrage atenția asupra relației dintre teorie și practică, dintre reflecția nescutită din cercetarea fenomenului educațional și soluțiile practice utilizate în clasă. De altfel, P. A. Kirschner este (co)autorul mai multor lucrări, unele dedicate TIC în educație, altele educației în general care sunt axate pe problema complexității procesului de predare-învățare dar și pe analiza miturilor legate de procesul educațional¹ (2010, 2015, 2018). Deși textul pornește, în toate cele 29 de capitole ale sale, de la tot atâtea articole, el reprezintă mai mult decât o culegere sau parafrazăre a unor texte academice.

Textul, însoțit de numeroase scheme care ilustrează punctele teoretice formulate în text și de casete tematice (care cuprind mici texte referitoare la personalități ale domeniului, teorii formulate cu privire la învățare și predare, sau experimente de psihologie a învățării), este structurat în așa fel încât să acopere întregul câmp conceptual asumat prin titlu. Pornind de

* Prof. univ. dr., Universitatea din București, Facultatea de Istorie, București, România.

la explicarea fundamentelor neurologice ale învățării și ale memoriei, textul abordează (în succesiune) prerechizitele necesare învățării, activitățile care o susțin, rolurile profesorului, contextul învățării și o parte final dedicată mai degrabă dimensiunii morale care subîntinde problematica învățării.

Prima parte, dedicată cogniției, ridică o serie de probleme legate atât de substratul neurologic, cât și de fundamentarea, în psihologia emoțiilor, a actului învățării. Faptul că învățarea este un fenomen atât biologic, cât și cultural pare să fie clar în momentul în care este introdusă dimensiunea tipului de comunicare. Fără o spune ca atare, autorii par să fie de acord cu ideea că elevii învață diferit și că în practica colară este important să combinăm diferitele medii de comunicare a informației (dar vezi și cap. 29, în care această respinge teoria stilurilor de învățare). A doua parte continuă abordarea cognitivă, de data aceasta pornind de la teoriile formulate de Bandura și, cam în același timp, de Ausubel. Faptul că cunoștințele anterioare determină atât eficacitatea învățării, cât și retenția informației este fundamentală. Până la urmă, elevii nu sunt o pagină albă pe care cadrul didactic o poate amprenta cum consideră el/ea de cuviință. Dimpotrivă, elevii aduc cu ei o încărcătură de cunoștințe mai mare sau mai mică, mai apropiată sau mai departată de dimensiunea școlastică, dar în orice caz, bine ancorată (mai ales emoțional) în experiențele lor cotidiene. Ignorarea acestei dimensiuni poate reduce mult din eficiența învățării. A treia parte, dedicată unor tehnici de predare și învățare, continuă pe aceeași linie, anume analiza critică a unor termeni mai degrabă invocați decât aplicați în practică. Ceea ce par să afirme autorii este că tehnicile de predare-învățare trebuie să fie în egal măsură eficiente și practice. Dar capitolele acestei părți nu sunt o simplă înțiruire de metode; mai degrabă sunt capitole (mai ales capitolul al 15-lea) care dau consistență teoretică unor metode deja folosite în școală. Regăsim aici unul din pilonii întregului volum, anume importanța teoriei pentru practică, căci într-adevăr consistența teoretică este cea care duce la practica informată. Următoarele capitole, adunate sub titlul modest *Profesorul*, continuă analiza tehnicilor de predare-învățare. Dincolo de cadrul teoretic, ceea ce este semnificativ și în continuarea abordărilor propuse de Marzano și echipa din jurul său este efortul de a identifica tehnicile eficiente și să le clasifice în moderne și/sau clasice (cap. 21, în special). Această problemă de discriminare între clasic și modern este una fundamentală, căci dincolo de modernitate, eficiența este criteriul fundamental; *au fin de compte*, trebuie să vedem în ce măsură

tehnic modern de predare-înv are aduce plus-valoare (dac presupune mai mult timp consumat în raport cu intelegerea educative, de pild , este o metod inadecvat – ceea ce nu înseamn c ar fi ineficient). Ceea ce realizeaz această a cincea parte este, de fapt, un sumar integrativ al problemelor ridicate în paginile anterioare ale c r ii i o prezentare (nedeclarat) a complexit ii factorilor implica i în înv area de succes. Ultima parte este mai degrab un *caveat* cu privire la riscurile legate de proasta în elegerea fenomenului înv rii, fie din acceptarea necritic a unor teorii i aplicarea lor mecanic la clas , fie din respingerea dimensiunii informative pe care o d o posibil fundamentare teoretic . De altfel, ultimul capitol, intitulat semnificativ *Cele zece p cate de moarte în educa ie*, este i o analiz pertinent cu privire la o serie de mituri educative care invadeaz atât practica colar , cât i discursul public cu privire la educa ie.

Dar textul celor doi autori este mai mult decât o analiz pertinent i u or de citit a teoriei i practicilor înv rii. Felul în care este organizat textul reprezint o construc ie meta-analitic menit s conduc cititorul spre analiza propriilor sale fundament ri teoretice i experien e educative practice. Textul fiec rui capitol porne te de la un articol considerat fundamental (în formularea autorilor, imposibil de tradus în limba româna altminteri decât generator de coal) i este structurat pe câteva puncte: de ce merit s fie citit articolul, rezumatul acestuia, prezentarea sintetic a acestuia, implica ii pentru practica colar , cum pot fi utilizate concluziile în practica colar , idei cheie („takeaways”), resurse suplimentare (în cheia preocup rilor autorilor, acestea sunt disponibile online cu ajutorul unui cod QI). Pe cale de consecin , textul poate fi extrem de util atât practicienilor, cât i celor preocupa i de o abordare teoretic . i poate c aici se afl un alt pilon important al perspectivei oferit de cei doi autori. Discu ia (foarte prezent în coala i societatea româneasc) despre diseminarea elementelor de bun practic ridic problema rela iei dintre teorie i practic , central pentru textul de fa . De fapt, ce leag dou experien e (pozitive) din contexte colare adesea foarte diferite? Mai bine, cum pot fi acestea rela ionate? O analiz sumar va indica faptul c elementul care poate asigura transferul unei experien e pozitive într-un alt context educativ este teoria, în eleas ca mecanism fundamentat de analiz a celor dou situa ii concrete i de reducere a informa iei la esen ialul transferabil. Credem c textul lui Kirschner i Hendrick tocmai acest lucru îl demonstreaz , anume func ia adaptativ a teoriei i rolul acesteia în

structurarea unei înviri de calitate. În plus, faptul că fiecare capitol pornește de la un studiu considerat fundamental este foarte important, ceea ce permite cititorului să vadă cum se construiește cunoașterea, la fel de important, cum poate fi aplicată aceasta la practica școlară. Din acest punct de vedere, volumul de față reprezintă o contribuție fundamentală (o lectură plăcută și stimulativă) la literatura de specialitate.

NOTE

- ¹ Wolpers, M., Kirschner, P.A., Scheffel, M., Lindstaedt, S., & Dimitrova, V. (Eds.). (2010, September 28 - October 1). *Sustaining TEL: From Innovation to Learning and Practice*. 5th European Conference on Technology Enhanced Learning, EC-TEL 2010 Barcelona, Spain, Proceedings Springer-Verlag.
- de Bruyckere, P., Kirschner, P.A., & Hulshof, C.D. (2015). *Urban Myths about Learning and Education*. Elsevier.
- van Merriënboer, J.J.G., & Kirschner, P.A. (2018). *Ten steps to complex learning: a systematic approach to four-component instructional design* (3rd ed.). Routledge.

The online version of this article can be found at:
<http://revped.ise.ro/category/2020-en/>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Versiunea online a acestui articol poate fi găsită la:
<http://revped.ise.ro/category/2020-ro/>

Această lucrare este licențiată sub Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> sau trimiteți o scrisoare către Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SUA.